

DESPRE IMPORTANȚA STUDIERII LIMBII ROMÂNE ÎN ȘCOALĂ

ABOUT THE IMPORTANCE OF STUDYING THE ROMANIAN LANGUAGE IN SCHOOL

Aura COMORAȘU, drd.,
Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău, România
ORCID: 0000-0002-3589-2534
auracomorasu@gmail.com

Aura COMORAȘU, PhD student,
“Vasile Alecsandri” University of Bacau, Romania

CZU: 811.135.1:373

DOI: 10.46727/c.v3.21-22-03-2024.p46-52

Abstract. In the current context, there is a lot of discussion about the changes that are imposed or proposed in the Romanian school. The study of the Romanian language in school is of particular importance, because it illustrates the national identity of the Romanian people, becoming the existential model of each individual. One of the ideals of the Romanian school is to train students capable of understanding the Romanian language, helping them through oral and written language practice to become individuals aware of their role in society. The student must become able to decipher the linguistic structures and understand the role of the expressive use of the language. The dynamics of the study of Romanian language and literature from the perspective of European policies for native languages and literatures is a complex and relevant subject in the context of European integration and cultural diversity. Thus, the present study has as its object of investigation the educational phenomenon in all its complexity. Learning the Romanian language and the verb develops thinking, stimulates creativity and imagination, trains the ability to organize ideas logically, increases attention and increases the student's power of concentration; It develops an acute constructive critical sense and encourages students' freedom of expression. Learning the Romanian language helps students to easily express their experiences, feelings, thoughts, developing their ability to beautifully shape their personality. All this leads to the cultivation of the individual and to his encouragement to interrelate with his peers. Within the subjects of study in gymnasium, the Romanian language has an important role, which aims to train students and integrate them into social life. Thus, the learning process emphasizes the improvement of oral expression and the reception of messages, but also the development of the capacity to interpret a literary text from the perspective of various linguistic levels. Obviously, having a minimum set of elementary notions of the spoken language represents a part of the general culture of each individual.

Keywords: learning, Romanian language, creativity, linguistic structures

Studiul limbii române în școală este de o importanță capitală din mai multe motive:

Conservarea și promovarea identității culturale

Limba română este un element fundamental al culturii și identității naționale. Prin studiul său în școală, elevii își dezvoltă și își întăresc legăturile cu patrimoniul cultural și lingvistic al poporului român.

Comunicare eficientă

Limba română este principalul instrument de comunicare în societatea românească. Prin învățarea corectă și adecvată a limbii române, elevii dobândesc abilități esențiale pentru comunicare eficientă în diverse contexte sociale și profesionale.

Acces la educație și informație

Cunoașterea limbii române este esențială pentru accesul la educație și informație. Prin studiul său în școală, elevii dobândesc abilități de citire, scriere și interpretare a textelor, ceea ce le permite să învețe și să se informeze în mod autonom și să participe activ la viața culturală și intelectuală a societății.

Dezvoltarea gândirii critice și creativității

Studiul limbii române stimulează gândirea critică și creativă a elevilor prin analiza textelor literare, exprimarea propriilor opinii și argumente și participarea la dezbateri și discuții. Astfel, elevii își dezvoltă abilități de analiză, sinteză și evaluare, care sunt esențiale pentru succesul lor în viață.

Promovarea valorilor sociale și civice

Limba română este un vehicul pentru promovarea valorilor sociale și civice, precum respectul, toleranța, solidaritatea și responsabilitatea civică.

Se știe că procesul de predare a limbii române în școală, în învățământul gimnazial ajută la formarea unei capacități de selectare a marilor valori, contribuind la dezvoltarea creativității, a spiritului de observație, a imaginației, dar și a gândirii critice. Totodată, susține cultivarea disponibilității acestora de a colabora cu semenii, de a construi relații interumane eficiente, pe diverse planuri de activitate. De asemenea, studiul verbului ajută la dezvoltarea unei exprimări corecte, atât oral, cât și în scris, fiind unul dintre dezideratele școlii românești din toate timpurile.

În contextul actual, se discută mult despre schimbările care se impun sau se propun în școala românească. Este poate acesta un bun prilej de a susține că, pentru formarea elevilor, a viitorului și a culturii lor, e necesară studierea în profunzime a acestei categorii lexico-gramaticale. Necesitatea studierii verbului în gimnaziu se poate dovedi simplu, prin mai multe argumente. Cu siguranță, dacă nu s-ar insista pe această categorie lexico-gramaticală, ar crește numărul celor care fac dezacorduri între subiect și predicat. Astfel de erori grave se întâlnesc atât de frecvent la examene, pe Facebook, în SMS-uri, cereri, scrisori de intenție etc. Așadar, scrierea și vorbirea corectă presupun cunoașterea și aplicarea conceptelor fundamentale ale gramaticii.

În principiu, prin studierea verbului la gimnaziu se dezvoltă elevilor modul de a gândi clar, de a se exprima logic și corect, de a ordona ideile și faptele comunicate într-o manieră coerentă, cu atât mai mult, cu cât nu există o continuitate a studierii acestuia la clasele de liceu. Verbul este o categorie lexico-gramaticală de cea mai mare importanță în jurul căreia gravitează celelalte clase lexico-gramaticale.

Studierea verbului este esențială pentru înțelegerea noțiunilor de teorie literară (ca narațiunea, narator, text narativ), pentru dezvoltarea capacităților de redactare a diferitelor texte, pentru utilizarea corectă și adecvată în producerea de mesaje scrise, în diferite contexte de realizare, cu scopuri diverse. De asemenea, interpretarea unui text literar se face atât din punct de vedere fonetic, lexical, cât și morfosintactic și stilistic, ceea ce demonstrează că studiul verbului de către elevi contribuie la o mai bună înțelegere a operelor literare.

Astfel, dacă vom implementa o strategie didactică centrată pe elev menită să valorifice verbul la nivelul unor conținuturi diferite (conținuturi de lectură, elemente de construcție a comunicării și la nivelul conținuturilor de redactare), atunci vor fi dezvoltate elevilor competențele de comunicare.

Curriculum-ul Național prezintă opt competențe pe care trebuie să le aibă formate elevul la sfârșitul școlarității, iar printre acestea se află și comunicarea în limba maternă, ce reprezintă obiectul disciplinelor grupate în aria curriculară – Limbă și comunicare, din care face parte și disciplina limba și literatura română.

Această disciplină este întâlnită la nivelul diverselor cicluri de învățământ, care, printr-un studiu integrat, își propune formarea și consolidarea competențelor de comunicare orală și scrisă și a deprinderilor de lectură. De asemenea, își propune să dezvolte elevilor capacitatea de a înțelege și de a interpreta texte, de a fi cititori competenți și autonomi, care să reflecteze la viziunea despre lume, despre condiția umană sau despre artă exprimată în textele studiate.

Noua programă școlară adoptă un model comunicativ-funcțional ce propune abordarea studiului limbii din perspectiva funcției de comunicare.

Verbul nu mai interesează în sine și pentru sine, ci pentru rolul pe care îl are în procesul de comunicare și de transmitere a informației. Existența conținuturilor gramaticale sub titulatura de *Elemente de construcție a comunicării* este relevantă pentru noua direcție a programei școlare.

În asemenea abordare, textul literar/nonliterar devine punctul de plecare al unor activități de comunicare orală/scrisă, iar elementele de teorie gramaticală – pretextul unor activități de comunicare identificabilă în realitate.

Noile programe pun în vedere predarea integrată a conținuturilor din cele trei domenii ale disciplinei: lectură, practică rațională și funcțională a limbii, elemente de construcție a comunicării.

Aceste recomandări se regăsesc încă din 1908, în programa școlară care propunea excluderea abordării mecanice și predarea separată a problemelor de limbă de cele de literatură, deoarece limba este un organism viu, aflat în funcțiune.

Integrarea celor trei domenii propune o modalitate de abordare care implică interacțiunea lor prin corelarea elementelor de construcție a comunicării (unități lexicale, fonologice și gramaticale) cu cele de comunicare (acte de vorbire, scriere, redactare) și de lectură. Astfel, înțelegerea și interpretarea unui text literar, a relațiilor care se stabilesc între personaje sau a mesajului transmis nu se poate realiza fără înțelegerea și recunoașterea valorilor semantice ale unor cuvinte, a semnificației modurilor și timpurilor verbale.

În ceea ce privește redactarea unei compuneri narrative, ea este condiționată de cunoașterea și înțelegerea acestei categorii lexico-gramaticale ce are rolul în realizarea coerenței și coeziunii sociale.

Așadar, profesorul va explica verbul în legătură cu legile actului de comunicare, oral sau scris, și nu conform principiului gramatical, deoarece mai presus de cunoștințele teoretice trebuie să fie folosirea corectă și eficientă a limbii în diverse contexte.

Disciplina *Limbă și literatură română* cuprinde în programele pentru clasele V-VIII trei domenii specifice: literatură, limbă și comunicare. Domeniului Limbă îi corespund elementele de construcție a comunicării, studiate cu precădere în clasele gimnaziale, cu scopul formării competențelor de comunicare (receptare și/sau producere) a unor mesaje diverse (orale sau scrise).

Pornind de la ideea că în vremurile noastre felul în care te exprimi spune multe despre educația ta, despre felul tău de a fi, dar și despre respectul pe care îl ai față de tine, față de ceilalți, este normal ca în centrul preocupărilor actuale ale școlii românești și chiar al individului în sine, să se situeze dorința de cultivare și de dezvoltare accentuată a unei

exprimări orale și scrise corecte, prin evidența relațiilor comunicaționale, prin cunoașterea și aplicarea conceptelor fundamentale ale gramaticii.

Alegerea acestei teme este motivată de importanța deosebită a înțelegerii noțiunii de verb. Pe parcursul anilor, activitatea la clasă mi-a oferit posibilitatea să constat că uneori elevii din ciclul gimnazial întâmpină greutăți în însușirea verbului. Conform programei școlare în vigoare, la clasa a VI-a, verbului i se alocă aproximativ 20 de ore, dar, în ciuda acestui fapt, elevii nu își însușesc în mod corespunzător noțiunile legate de verb sau nu le stăpânesc cum trebuie. O altă problemă întâlnită ar fi confuzia apărută între formele verbale ale modurilor verbale.

În seria problemelor care mi-au atras atenția, putem enumera: învățarea mecanică a unor elemente de construcție a comunicării, necunoașterea utilizării corecte a regulilor de ortografie și ortoepie a verbului în diverse contexte ale comunicării; dificultăți în interpretarea unui text narativ literar/nonliterar sau greutăți în redactarea unor texte de genul rezumatelor, compunerilor narrative etc.

Am constatat că pentru a oferi posibilitatea de însușire corectă a acestor informații este imperios necesar de a interveni cu o strategie didactică care să-l ajute pe elev să stăpânească aceste noțiuni privind verbul, și nu e suficient doar să le stăpânească, ci să știe cum să le utilizeze și în ce context.

Noua programă determină profesorul de a nu mai fi interesat exclusiv de recunoașterea formelor sau de simpla descriere a fenomenului gramatical. Verbul trebuie predat nu pentru un auditoriu ideal, ci pentru unul concret, real, care să învețe să-l utilizeze în și pentru transmiterea mesajului, a informației nu doar în contexte formale, ci și în cele informale.

Studierea verbului, de exemplu, poate fi realizată într-o lecție de gramatică pură sau într-o oră de literatură, în care s-au purtat discuții asupra rolului acestei părți de vorbire într-un text narativ literar, cu extindere, apoi, asupra situațiilor de comunicare (contexte lingvistice și extralingvistice) din viața cotidiană în care se folosește această categorie lexico-gramaticală.

De asemenea studiarea verbului se poate realiza având ca suport un text literar (narativ) sau nonliterar. Elevul observă și identifică mărcile gramaticale, prin care sunt prezentați indicii temporali, spațiali, faptele, momentele subiectului sau personajele, contribuind la receptarea adecvată și nuanțată a textului respectiv.

Autorii programei de limba și literatura română consideră că succesul comunicării stă în dezvoltarea competenței lingvistice. Competența lingvistică pune accent pe interiorizarea gramaticii, a cărei dobândire nu se va mai face în sine, pentru sine, ci cu scopul de a oferi elevilor capacitatea de a recunoaște, a înțelege și a construi corect frazele în limba română. Iar aceste noțiuni gramaticale trebuie înțelese și adecvate normelor culturale dependente de un context situațional. De asemenea, Marilena Pavelescu susținea că dezvoltarea competenței de comunicare trebuie urmărită la nivelul tuturor componentelor sale: lingvistică, sociolingvistică și pragmatică.

De exemplu:

- competența lingvistică: recunoașterea verbelor;
- competența sociolingvistică: utilizarea verbelor într-un text narativ pentru a relata fapte și întâmplări; rolul verbelor la imperativ în interpretarea și elaborarea unor texte în cadrul diferitelor forme de comunicare: uzuală, științifică, poetică etc.

- competența pragmatică: se va discuta rolul verbelor în actualizarea și înțelegerea diverselor acte de vorbire; rolul verbelor în transmiterea unor mesaje orale sau scrise .

Astfel, programa de limba și literatura română, prin modelul funcțional-comunicativ pe care îl propune, are la bază conceptul de competență lingvistică. Aceasta cuprinde o notă de prezentare, competențe generale și specifice, competențe derivate, valori și atitudini, sugestii metodologice și conținuturi.

Conținuturile reprezintă una dintre componentele principale ale curriculum-ului disciplinar, care pot fi valorificate pentru atingerea competențelor generale/specifice solicitate prin curriculum. Ele sunt proiectate conform unor principii, precum: accesibilitate, valoare stabilă, anticiparea dezvoltării, coerență, echilibru structural. La nivel gimnazial, după vechea programă, conținuturile sunt organizate astfel: 1. Lectură; 2. Practica rațională și funcțională a limbii; 3. Elemente de construcție a comunicării.

Noul curriculum ilustrează o nouă viziune comunicativ-funcțională a limbii, ceea ce duce la schimbarea radicală a felului în care sunt studiate atât literatura, cât și limba. Astfel, elevii nu mai studiază texte, ci ei învață că literatura nu înseamnă doar cunoaștere, ci și comunicare.

Atât la nivel gimnazial, cât și la cel liceal, studiul textelor nu se mai limitează doar la cele aparținând literaturii. Elevii au parte de diverse texte funcționale pe care trebuie să le construiască, să le comenteze, căutând informații și realizând analogii cu elemente din viața de zi cu zi, și ce se comunică în textele nonliterare.

Începând cu anul școlar 2017-2018, elevii claselor a V-a studiază după programele școlare aprobate prin OMEN 3393/ 28. 02. 2017, folosind ca una dintre principalele resurse didactice – noile manuale școlare. Dar, înainte de ne referi la noile manuale școlare, ar fi indicat să precizăm că vechile manuale erau la fel de atractive ca și cele noi, doar că se puneau mai puțin accent pe creativitate, interdisciplinaritate și pe promovarea evaluării alternative.

În ceea ce privește, manualul de limba și literatura română pentru clasa a V-a (autori Florentina Sâmișăian, Sofia Dobra, Monica Halasz și Anca Davidoiu-Roman, Editura Art) este unul dintre câștigătorii licitației de manuale pentru clasa a V-a alături de manualul Editurii Aramis, ai cărui autori sunt Mariana Norel și Petru Bucurenciu. Cele două manuale oferă atât cadrelor didactice, cât și elevilor posibilitatea de a valorifica prevederile programei școlare, respectând corelația dintre competențele specifice, exemple de activități de învățare și conținuturile învățării, armonizând, în final cele trei componente: lingvistică, interrelațională și cea estetică și culturală.

Din acest motiv, punem în discuție modul de redare al verbului în manualul Editurii Art, unde îl vedem ilustrat în unitatea II – De-a ce mă joc, alături de textul narativ literar, respectiv redactarea unui text narativ ficțional.

Astfel, în această unitate elevii vor învăța despre verb și predicatul verbal, însă elementele de construcție a comunicării necesită o altfel de abordare didactică, autorii manualului propunând ca fiecare lecție să înceapă cu diferite jocuri didactice, care fac trecerea de la intuirea fenomenului lingvistic la descoperirea unor aspecte specifice, apoi la exersarea lor și la valorificarea acestora în contexte variate de comunicare. Pastila de ortografie, prezentă în finalul setului de exerciții, oferă elevului situații variate în care trebuie să utilizeze corect cuvintele sau să utilizeze adecvat ortografia și ortoepia verbului.

În ceea ce privește anul școlar 2018–2019, s-au eliminat manualele alternative și s-a optat pentru un manual unic. Astfel Senatul, în calitate de for decizional al Parlamentului pentru învățământ, a adoptat legea manualului unic. Acest manual unic de limba și literatura română a cunoscut două variante propuse de un corp de profesori cu experiență. Dintre cele două variante de manual, s-a optat, la nivelul catedrei din Școala Gimnazială Sascut, pentru cel al autorilor Mihaela Daniela Cîrstea, Viorica Avram, Ileana Sanda și Alexandra Dragomirescu.

Manualul este conceput într-o manieră atractivă, pe niveluri și unități ce îmbină tradiționalul cu modernul, trecutul cu prezentul, chiar titlurile acestora sunt sugestive: Mărturii din trecut sau Lumea tehnologiei. Nici pasiunile nu sunt ignorate de genul Călătoria, Lumea artistică sau Natura țării mele. Totodată, exercițiile sunt concepute conform noilor modele stabilite de MEN, iar manualul a păstrat o bună parte din textele literaturii tradiționale, de genul Sobieski și românii sau textele lui I. L. Caragiale, ca: D-l Goe, Bubico, fabulele: Câinele și cățelul a lui G. Alexandrescu sau poezia Amurg în deltă a lui Ion Pillat sau pastelul Oaspeții primăverii al lui Vasile Alecsandri. Chiar am putea spune că există o preferință față de scriitorii clasici în detrimentul literaturii moderne, contemporane. Acest lucru este susținut de faptul că doar textul Anei Blandiana și textul nonliterar al Laurei Câlțea fac deliciul elevului de clasa a VI-a.

La sfârșitul fiecărei unități întâlnim o evaluare sumativă ce ajută elevul să își verifice nivelul achizițiilor, în schimb lipsește setul de exerciții recapitulative cu care ne obișnuise manualul editurii Art al clasei a V-a. De asemenea, lipsește și pastila de ortografie, nemaipunându-se accent pe normele ortografice și ortoepice din DOOM 3.

La puncte slabe am mai putea enumera existența numărului mic de exerciții la lecțiile de gramatică, lipsa diversificării exercițiilor. De asemenea, conținutul nu este bine structurat și evidențiat, se pune prea mult accent pe desenarea tabelor, ceea ce obosește, plictisește elevul.

Chiar dacă informația teoretică este prezentată concis, limbajul e în conformitate cu normele actuale, iar manualul valorifică potențialul creativ al elevului, gândirea logică, dar și dorința de cunoaștere.

În clasele gimnaziale, primează abordarea verbului în funcțiune, stimulând gândirea logică și creativitatea elevilor. Conceptele privind verbul sunt studiate din perspectiva elementelor-ancoră, contribuind la dezvoltarea gândirii metalingvistice și la motivarea preocupării de a se exprima corect, eficient și controlat, corespunzător situației de comunicare date.

Noua viziune privind studiul verbului propune întoarcerea spre experiențe personale, dar și conceptualizarea și testarea noțiunilor în situații noi la care participă elevii.

În manualul de limba și literatura română, clasa a V-a, al Editurii Aramis este folosită o gamă variată de exerciții (de identificare, de exemplificare, de înlocuire, de transformare sau de completare) similare cu cele din manualul Editurii Art ce vizează identificarea, exersarea și reflecția asupra unor fapte de limbă, ceea ce despre manualul clasei a VI-a nu se poate vorbi.

Totodată, noua programă propune o modificare profundă în predarea verbului, unde nu se mai pune accent pe învățarea conceptelor gramaticale, ci pe studiul verbului ca nucleu al comunicării. Această nouă orientare produce o serie de schimbări în modul de organizare/proiectare a activității didactice, în stabilirea de noi priorități și implicit în folosirea metodologiei necesare atingerii noilor obiective.

Pentru a evita studierea în mod separat a celor două domenii se are în vedere următoarele:

- a) proiectarea activității didactice prin corelarea celor trei domenii de lectură, de practică funcțională a limbii și de construcție a comunicării;
- b) abordarea integrată în studierea textelor literare, prin punerea în discuție a unor probleme de limbă: narațiunea-verbul-compunerea narativă;
- c) prin corelarea faptelor lingvistice cu diverse acte de comunicare, identificate în texte diferite. Putem da exemplul expresiilor verbale impersonale utilizate pentru atenuarea impunerii, predilecția pentru anumite moduri verbale în realizarea unei solicitări.
- d) prin studierea faptelor de limbă pe diferite tipuri de texte: reclamele (textul publicitar) și modurile verbului sau momentele subiectului și timpurile verbului;
- e) prin realizarea unor portofolii/proiecte ce reunesc noțiuni de teorie literară, tipuri de texte, diverse reguli de ortografie;
- f) prin participarea la activități în grup, discuții pe marginea unor texte;
- g) prin activități de tipul jocului de rol, al dezbaterilor, al diverselor metode activ-participative etc.

Prin studiul său în școală, elevii învață să-și exprime și să-și apere propriile valori și să înțeleagă și să respecte diversitatea culturală și lingvistică a societății românești. Studiul limbii române în școală este esențial pentru formarea unei generații educate, informate și responsabile, care să contribuie activ la dezvoltarea și promovarea valorilor culturale, lingvistice și sociale ale României. Scopul final al studiului verbului în școală este de a forma buni utilizatori/vorbitori de limbă română, folosind-o atât ca mijloc de comunicare, cât și ca modalitate de cunoaștere, noțiunile de limba română devenind un instrument valoros în dezvoltarea vorbirii corecte a elevilor.

BIBLIOGRAFIE

1. *Programa școlară pentru disciplina Limba și literatura română*, clasa a VI-a, Ministerul Educației Naționale, București, 2017.
2. CUCOȘ, Constantin, *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași, 2006.
3. NICOLA, Ioan, *Pedagogie*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1992, 56 p, ISBN: 973-30-3525-9
4. NOREL, Mariana; Sâmișăian, Florentina, *Didactica limbii și literaturii române 2*, Proiectul pentru învățământ rural, MEC, București, 2001.
5. PARFENE, Constantin, *Metodica studierii limbii și literaturii române în școală. Ghid teoretico-aplicativ*, Editura Polirom, Iași, 1999.
6. PAVELESCU, Marilena, *Metodica predării limbii și literaturii române*, Editura Corint, București, 2010.
7. SAVIN, Petronela, Fichioș, Monica, *Ghid metodologic pentru învățământul primar, Limba și literatura română*, Editura Institutul European, Iași, 2017, ISBN: 9786062402051